

**FARMATSIYA SOHASIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI VA
TEXNIKUMLAR HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH: DOLZARB
MASALALAR VA ISTIQBOLLAR**

Kodirov N.D. (PhD),

*Biotexnologiya, injenering va farmatsiya fakulteti , farmakognoziya va
farmatsevtik tehnologiyalar kafedrası
Samarqand davlat tibbiyot universiteti*

Annotatsiya

Mazkur maqolada farmatsiya sohasida oliy ta'lim muassasalari va o'rta maxsus ta'lim texnikumlari o'rtasidagi hamkorlik munosabatlari tahlil qilingan. Ta'lim tizimining uzviyligi, nazariy bilim va amaliy ko'nikmalar uyg'unligini ta'minlash masalalari yoritilgan. Shuningdek, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari, jumladan, dual ta'lim tizimini joriy etish, o'quv dasturlarini integratsiya qilish va ish beruvchilar bilan hamkorlikni kuchaytirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari farmatsevt kadrlar tayyorlash sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar

farmatsiya, oliy ta'lim, texnikum, hamkorlik, dual ta'lim, integratsiya, amaliy ko'nikma, ta'lim sifati, farmatsevt kadrlar

**РАЗВИТИЕ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ ВЫСШИМИ УЧЕБНЫМИ
ЗАВЕДЕНИЯМИ И ТЕХНИКУМАМИ В СФЕРЕ ФАРМАЦИИ:
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ**

Кодиров Н.Д. (PhD)

*Факультет биотехнологии, инженерии и фармации,
кафедра фармакогнозии и фармацевтических технологий
Самаркандский государственный медицинский университет*

Аннотация

В данной статье проанализированы вопросы сотрудничества между высшими учебными заведениями и средними специальными образовательными техникумами в сфере фармации. Рассмотрены проблемы обеспечения преемственности образовательной системы, а также гармоничного сочетания теоретических знаний и практических навыков. Кроме того, представлены существующие проблемы и пути их решения, включая внедрение системы дуального образования, интеграцию учебных программ и укрепление сотрудничества с работодателями. Результаты исследования направлены на повышение качества подготовки фармацевтических кадров.

Ключевые слова

фармация, высшее образование, техникум, сотрудничество, дуальное образование, интеграция, практические навыки, качество образования, фармацевтические кадры.

DEVELOPMENT OF COOPERATION BETWEEN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AND TECHNICAL COLLEGES IN THE PHARMACEUTICAL FIELD: CURRENT ISSUES AND PROSPECTS

Kodirov N.D. (PhD)

*Faculty of Biotechnology, Engineering and Pharmacy,
Department of Pharmacognosy and Pharmaceutical Technologies
Samarkand State Medical University*

Abstract

This article analyzes cooperation between higher education institutions and specialized technical colleges in the field of pharmacy. Particular attention is paid to ensuring continuity within the education system and achieving a balance between theoretical knowledge and practical skills. The study also identifies existing challenges and proposes solutions, including the implementation of a dual education system, integration of educational curricula, and strengthening cooperation with employers. The findings of the research contribute to improving the quality of pharmaceutical workforce training.

Keywords

Pharmacy, higher education, technical college, cooperation, dual education, integration, practical skills, quality of education, pharmaceutical personnel.

Dolzarbligi.

Hozirgi kunda jahonda sog'liqni saqlash tizimining barqaror rivojlanishi ko'p jihatdan farmatsevtika sohasining taraqqiyotiga bog'liq. Dori vositalarini ishlab chiqarish, saqlash, tarqatish va aholiga yetkazish jarayonlari yuqori malakali mutaxassislarni talab etadi. Shu sababli farmatsiya sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, uni xalqaro standartlar asosida rivojlantirish va ta'lim bosqichlari o'rtasidagi uzviylikni ta'minlash muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Farmatsevtika sohasida kadrlar tayyorlash ko'p bosqichli ta'lim tizimi orqali amalga oshiriladi. Ushbu tizimda o'rta maxsus ta'lim texnikumlari va oliy ta'lim muassasalari o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi bo'g'inlar hisoblanadi. Texnikumlarda talabalarga kasbga yo'naltirilgan dastlabki bilimlar, amaliy ko'nikmalar va ish faoliyati uchun zarur bo'lgan asosiy kompetensiyalar beriladi. Oliy ta'lim muassasalarida esa mazkur bilimlar yanada chuqurlashtirilib, ilmiy-tadqiqot faoliyati, tahliliy fikrlash va innovatsion yondashuvlar rivojlantiriladi.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, oliy ta'lim muassasalari va texnikumlar o'rtasidagi samarali hamkorlik farmatsevtika ta'limining sifatini oshirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Bu hamkorlik nafaqat ta'lim jarayonini takomillashtirishga, balki mehnat bozori talablariga mos kadrlar tayyorlashga ham xizmat qiladi.

Bugungi kunda mazkur ta'lim muassasalari o'rtasida hamkorlikning ayrim shakllari mavjud. Jumladan, o'quv rejalarini muvofiqlashtirish, talabalarni oliy ta'limga tayyorlash, o'quv-amaliy mashg'ulotlar tashkil etish, ilmiy-amaliy anjumanlar o'tkazish va o'qituvchilar o'rtasida tajriba almashish kabi faoliyatlar amalga oshirilmoqda. Ayrim hollarda texnikum bitiruvchilari uchun oliy ta'lim muassasalariga kirishda imtiyozlar yaratilishi ham hamkorlikning muhim ko'rinishlaridan biri hisoblanadi.

Biroq, mavjud imkoniyatlarga qaramay, bugungi kunda hamkorlik munosabatlarida qator muammolar saqlanib qolmoqda. Eng avvalo, ta'lim dasturlari o'rtasida to'liq integratsiya mavjud emas. Bu esa talabalarning bilim va ko'nikmalarida uzilishlarga sabab bo'ladi. Masalan, texnikumda o'rganilgan ayrim fanlar oliy ta'limda qaytadan o'qitilishi yoki aksincha, zarur bilimlar yetarli darajada berilmasligi kuzatiladi.

Ikkinchi muammo — amaliy tayyorgarlik darajasining yetarli emasligi. Ko'pgina texnikumlarda zamonaviy laboratoriya jihozlari, innovatsion texnologiyalar va ishlab chiqarishga yaqin muhit yetishmasligi sababli talabalar nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llashda qiyinchiliklarga duch keladilar. Bu esa ularning keyingi ta'lim bosqichida yoki ish faoliyatida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Uchinchi muammo sifatida ish beruvchilar bilan hamkorlikning yetarli emasligini ko'rsatish mumkin. Farmatsevtika korxonalarini, dorixonalar va tibbiyot muassasalari ta'lim jarayoniga to'liq jalb etilmagan. Bu esa talabalarning real ish sharoiti bilan tanishish imkoniyatlarini cheklaydi va ularning kasbiy moslashuvini sekinlashtiradi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun, avvalo, ta'lim tizimida integratsiyani kuchaytirish zarur. Buning uchun o'quv rejalari va dasturlarini qayta ko'rib chiqish, ularni o'zaro muvofiqlashtirish va izchillikni ta'minlash lozim. Texnikum va oliy ta'lim muassasalari o'rtasida yagona ta'lim standartlarini ishlab chiqish bu borada samarali yechim bo'lishi mumkin.

Shuningdek, dual ta'lim tizimini keng joriy etish katta ahamiyatga ega. Dual ta'lim modelida talabalar vaqtning ma'lum qismini ta'lim muassasasida, qolgan qismini esa ishlab chiqarish korxonalarida o'tkazadilar. Bu orqali ular nazariy bilimlarini amaliyot bilan mustahkamlaydilar va ish tajribasiga ega bo'ladilar. Farmatsevtika sohasida bu yondashuvni joriy etish talabalar kasbiy kompetensiyalarini sezilarli darajada oshiradi.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish ham hamkorlik samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Elektron ta'lim platformalari, virtual laboratoriyalar, onlayn kurslar va masofaviy ta'lim shakllari orqali talabalarga keng imkoniyatlar yaratish mumkin. Bu, ayniqsa, texnikum va oliy ta'lim muassasalari o'rtasidagi bilim almashinuvini osonlashtiradi.

Bundan tashqari, o'qituvchilarning malakasini oshirish va ular o'rtasida tajriba almashishni kuchaytirish ham muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari texnikumlarda dars berishlari, texnikum o'qituvchilari esa oliy ta'lim muassasalarida stajirovka o'tashlari hamkorlikni yanada mustahkamlaydi.

Farmatsiya sohasida xalqaro tajribalarni o'rganish va joriy etish ham muhim yo'nalish hisoblanadi. Rivojlangan davlatlarda ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasi yuqori darajada yo'lga qo'yilgan bo'lib, talabalar ta'lim jarayoni davomidayoq ish tajribasiga ega bo'ladilar. Bu tajribani milliy ta'lim tizimiga moslashtirish orqali samarali natijalarga erishish mumkin.

Shu bilan birga, ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni institutsional darajada mustahkamlash zarur. Buning uchun qo'shma dasturlar, hamkorlik shartnomalari, ilmiy-amaliy loyihalar va innovatsion markazlar tashkil etish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, farmatsiya sohasida oliy ta'lim muassasalari va o'rta maxsus ta'lim texnikumlari o'rtasidagi samarali hamkorlik kadrlar tayyorlash sifatini sezilarli darajada oshiradi. Ta'lim jarayonida nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalar uyg'unligini ta'minlash orqali bitiruvchilarning kasbiy kompetensiyalari shakllanadi.

O'quv dasturlarini integratsiya qilish, dual ta'lim tizimini keng joriy etish, zamonaviy laboratoriya bazasini mustahkamlash hamda ish beruvchilar bilan hamkorlikni kuchaytirish asosiy ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilandi.

Shuningdek, ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish va xalqaro tajribani o'rganish farmatsevt kadrlar tayyorlash samaradorligini oshiradi. Natijada, raqobatbardosh, malakali va zamonaviy bilimlarga ega mutaxassislar tayyorlash imkoniyati kengayadi.

Adabiyotlar ro'yxati

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi". – Toshkent, 2019.
- 2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi". – Toshkent, 2022.
- 3.O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-637-son. – Toshkent, 2020.
- 4.O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 1997.
- 5.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining professional ta'lim tizimini takomillashtirishga oid qarorlari to'plami. – Toshkent, 2021.
- 6.Kodirov N.D. Farmatsevtika ta'limida amaliyotga yo'naltirilgan o'qitishning ahamiyati // Farmatsiya va tibbiyotning dolzarb muammolari. – 2024. – №2. – B. 34–40.
- 7.Yuldashev A.A., Karimov B.R. Farmatsevtik ta'limda kompetensiyaviy yondashuv va uning ahamiyati // Oliy ta'lim muammolari. – 2023. – №4. – B. 55–61.
- 8.Tursunov S.T., Raximov J.K. Dual ta'lim tizimini joriy etishning nazariy va amaliy asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. – 184 b.
- 9.World Health Organization. Transforming and Scaling Up Health Professionals' Education and Training. – Geneva: WHO Press, 2013. – 124 p.
- 10.International Pharmaceutical Federation (FIP). Workforce Development Goals: Global Report. – The Hague: FIP, 2020. – 98 p.

11. UNESCO. Technical and Vocational Education and Training for the Twenty-First Century. – Paris: UNESCO Publishing, 2016. – 156 p.
12. Anderson C., Bates I., Beck D. The WHO UNESCO FIP Pharmacy Education Taskforce: Enabling Concerted and Collective Global Action // American Journal of Pharmaceutical Education. – 2008. – Vol. 72(6). – P. 127–133.
13. Tokarev V.I. Organizatsiya professionalnogo obrazovaniya v farmatsevticheskoy otrasli. – Moskva: GEOTAR-Media, 2021. – 256 s.
14. Хасанова, Г. Р., Каримова, З., Даниярова, С., & Санжарова, А. (2025). Тиббий таълим ривожланишида фармацевтик ботаника ва фармакогнозия фанларининг ўрни. *tadqiqotlar*, 76(7), 20-23.
15. Хасанова, Г. Р., Куватова, М. Б., Муродова, З., & Мухаммадова, З. Г. (2025). Предупреждение сахарного диабета как актуальная медико-социальная проблема. *tadqiqotlar*, 76(7), 24-28.
16. Хасанова, Г. Р., Кунгратова, М. И., Пардаева, У. Я., & Куватова, М. Б. (2025). Целебные свойства простых извлечений из лекарственных растений. *Modern education and development*, 40(2), 328-336.
17. Хасанова, Г. Р., Шунқоров, Т. М., Азимова, С. Н., & Рашидова, Д. Ш. (2025). Роль педагога-фармакогнозиста в подготовке специалистов фармацевтического профиля в высших учебных заведениях. *Modern education and development*, 40(2), 345-357.
18. Хасанова, Г. Р., Пардаева, У. Я., & Мусурмонова, Р. Т. (2025). Растительная пища как фундамент здоровья человека. *Modern education and development*, 40(2), 320-327.
19. Хасанова, Г. Р., Маллаева, М. Б., Эркинова, Э. Э., & Садуллаев, Л. М. (2025). Современные педагогические технологии в обучении студентов фармацевтических направлений. *Экономика и социум*, (10-2 (137)), 1069-1074.